

Anna-Emilia Eskola

TAIDEDOSETTI-PROJEKTIN DOKUMENTOINTI VALOKUVIN

Viestinnän koulutusohjelma

Visuaalisen viestinnän suuntautumisvaihtoehto

2012

TAIDEDOSETTI-PROJEKTIN DOKUMENTOINTI VALOKUVIN

Eskola, Anna-Emilia
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Viestinnän koulutusohjelma
Kesäkuu 2012
Ohjaaja: Merimaa, Henry
Sivumäärä: 32
Liitteitä: 2

Asiasanat: valokuvaus, projekti, dokumentointi

Tämän opinnäytetyön aiheena oli syksyllä 2011 järjestetyn Taidedosetti-projektin dokumentointi valokuvin. Projekti kuului opetusministeriön ”Taiteesta ja kulttuurista hyvinvointia” –ohjelmaan. Painotus opinnäytetyössä on sen toiminnallisessa osuudessa eli valokuvauksessa.

Tavoitteena oli saada ikuistettua erityisesti yleisön eleitä, ilmeitä esityksien aikana, sekä tuoda katsojalle esille tarina mitä itse kuvauspaikalla tapahtui. Yhtenä näkökantana tuon esille asioita joita itse olen oppinut käytännön työssä sekä kohdannut projektin aikana. Kuvauspaikalla kuvaajalla oli tarkkailijan rooli, pyrin taltioimaan tilanteiden ja tapahtumien keskipisteet ratkaisevalla hetkellä. Kuvaajan havainnot tulevat myös esille tässä opinnäytetyössä.

Dokumentoinnin lopputuloksena syntyi kuvamateriaalia Satakunnan taidetoimikunnan rahoittamaan ja Porin kaupungin kirjastossa järjestettyyn valokuvanäyttelyyn.

PHOTOGRAPH DOCUMENTATION OF TAIDEDOSETTI-PROJECT

Eskola, Anna-Emilia

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in Media and Communication Studies

June 2012

Supervisor: Merimaa, Henry

Number of pages: 32

Appendices: 2

Keywords: photography, project, documentation

The subject of this thesis was the documentation of Taidedosetti-project, organized in autumn 2011, with means of photography. The project consisted of the Ministry of Education “Arts and cultural well-being” program. Focus in thesis is in its functional part, photography.

My goal was to commemorate especially the gestures of audience, expressions during performances and to bring viewers a story about what happened at the site of photography. As one aspect I bring out things I have learned in practical work and faced during the project. At the location I had the role of observer and I attempted to capture the center of events at the critical moment. I also bring forth my personal observation in this thesis.

As a result of the documentation footage was created for photography exhibition set up in Porin kaupungin kirjasto and funded by Satakunnan taidetoimikunta.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	PROJEKTIN ALOITUS.....	6
2.1	Työryhmä.....	7
2.2	Aikataulu	7
2.3	Tavoitteet ja työn rajausta.....	8
2.4	Esivalmistelut.....	9
3	DOKUMENTOINTI VALOKUVIN	10
3.1	Valokuvaajan rooli.....	12
3.2	Yhteisön kuvaus.....	13
3.3	Missä ja miten kuvaan?.....	15
3.4	Tilan vaikutus	17
3.5	Oman kameran tunteminen	18
4	IHMINEN VALOKUVISSA	19
4.1	Ihmisen lähestyminen ja henkilökuvaus	20
4.2	Omat valinnat ja tavoitteet	21
4.3	Tekijänoikeus ja laki	22
4.4	Ongelmat ja ratkaisut	23
4.5	Kuvien tulkinta ja vertailu	25
4.6	Kuvien käsittely ja valinta	28
5	PROJEKTIN TULOKSET	29
5.1	Loppupalaute	29
6	LOPUKSI	30
	LÄHTEET.....	31
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Projektiosuuteni opinnäytetyöhön oli Satakunnan taidetoimikunnan projektirahoituksella tehdyn Taidedosetti-projektin dokumentointi valokuvaamalla. Projekti toteutettiin kahdessatoista porilaisessa vanhainkodissa ja palvelutalossa syksyn 2011 aikana. Projektin tavoitteena oli tarjota laitoksissa asuville vanhuksille virkistäviä taide-elämyksiä ja taidetuokioiden sarja rajatun aikajakson sisällä. Projektin sisältö koostui erilaisista, helposti liikuteltavista esityksistä (Liite 1), joissa kaikissa oli huomioitu osallistava ja vanhusta huomioiva näkökulma. Projekti käsitti useita kymmeniä käyn- tejä vanhainkodeissa ja/tai niiden osastoilla siten, että jokainen talo sai syksyn aikana yhteensä kahdesta viiteen erilaista esitystä.

Tässä opinnäytetyössä olen keskittynyt kertomaan projektin kulusta ja sen eri vaiheista valokuvaajan silmin. Kerron myös tavoitteista ja pyrkimyksistä, millainen on valokuvaajan osa tässä projektissa, sekä yhteisö- ja muotokuvauksesta. Peilaan käytäntöä lukemaani teoriaan ja käyn läpi projektin vaiheet sekä kohtaamani ongelmat ja niiden ratkaisut.

Taidedosetti-projektissa itselläni valokuvaajana oli tarkkailijan rooli ja päämääränä oli tilanteiden ja tapahtumien keskipisteiden löytäminen ratkaisevalla hetkellä, eli toiminnallisuus ja tapahtumallisuus. Tavoitteenani oli alusta asti tuoda kuvissani tilanteen tuoma tunnelma esille, luoda kuvien katsojalle selkeä kuva yhteisöstä, sekä ikuistaa iloisia ja vanhuksia kunnioittavia kuvia. Projektin kannalta dokumentointi valokuvien oli tärkeässä asemassa. Projektista haluttiin jäävän kuvallinen dokumentti Satakunnan taidetoimikunnalle, valokuvat jäivät myös muistoksi tapahtumasta. Valokuvia syntyi lähes tuhat kappaletta. Tammikuussa 2012 järjestettiin projektiin liittyen valokuvanäyttely Porin kaupungin pääkirjastossa, jossa esillä oli kymmenen kappaletta valikoituja valokuvia, joita olin ottanut projektin aikana. Valokuvanäyttelyn ajankohta oli 25.1.2012–8.2.2012. Tarkoitus oli myös tarjota valokuvanäyttelyä kiertämään vanhainkoteihin.

Vaikka valokuvaaja työskentelee yleisesti yksin ja on oman projektinsa päällikkö, on tärkeää muistaa yhteydenpito projektin muihin tahoihin ja ylläpitää viestintää kaikki-

en kesken. Hyvin suunniteltu, ja säännöllinen kontakti projektin tekijöihin takaavat onnistuneen lopputuloksen.

Eritystavoitteena oli saada ikuistettua yleisön eleitä ja ilmeitä esityksien aikana, sekä tuoda katsojalle esille tarina mitä itse kuvauspaikalla tapahtui. Projekti tuntui alusta asti miellyttävältä kokemukselta. Koin sen uudenaikaisena ja tärkeänä tapahtumana ja oli hienoa olla mukana projektissa. Positiivisen palautteen ansiosta toivonkin, että tämän kaltainen vanhuksille suunnattu virikkeellinen kulttuurielämys projekti saisi jatkoa tulevaisuudessa.

2 PROJEKTIN ALOITUS

Projekti oli alkanut jo paljon aikaisemmin, kun itse astuin siihen mukaan. Taide-dosetti-projekti syntyi maaliskuussa 2011 kun Satakunnan taidetoimikunnan pääsihteeri Risto Ojanen otti yhteyttä virkavapaalla olevaan Katariina Lohinivaan, ja tiedusteli hänen mahdollisuutta toimia määräaikaisena projektisuunnittelijana Satakunnan taidetoimikunnalle. Päämääränä oli luoda ”Taiteesta ja kulttuurista hyvinvointia” nimikkeen alla taidetarjontaa vanhuksille. Inspiraationa Lohinivalle toimi projektin aikana mahdollisuus tuoda taidetarjontaa niille vanhuksille, jotka eivät enää itse pääse kulttuuritapahtumien luokse.

Opinnäytetyö projektini alkoi syyskuussa 2011 kun minua pyydettiin mukaan Taide-dosetti-projektiin dokumentoimaan valokuvin tapahtumaa. Itse pääprojekti ja sen suunnittelutyö oli siis alkanut paljon aikaisemmin edellisenä keväänä, kunnes huomattiin valokuvaajan tarve. Hyvin laadittu toimintasuunnitelma muodostuu koko projektin pilariksi ja takaa tehokkaan ja onnistuneen lopputuloksen.

Projektin vetäjä ja projektipäällikkö Katariina Lohiniva kertoi minulle projektin sisällöstä, aikatauluista sekä tavoitteista. Liikkuvia esityksiä vanhustenhoitolaitoksissa ja palvelutaloilla oli paljon, joten valinnanvaraa kuvauskäynteihin oli huomattavasti. Sovimme alusta asti, että valokuvaus toteutetaan ilman palkkiota ja valokuvia tullaan

käyttämään myöhemmin alkuvuodesta 2012 järjestettävässä valokuvanäyttelyssä johon Satakunnan Taidetoimikunta oli myöntänyt rahoituksen vedostuskuluille. Ensimmäinen tehtäväni valokuvaajana oli saada kuvauslupa palvelutaloihin, joissa esitykset pidettiin.

2.1 Työryhmä

Tärkeimmät henkilöt joiden kanssa olin yhteyksissä koko projektin ajan lähes säännöllisesti, olivat projektin vetäjä Katariina Lohinivan lisäksi palvelutalojen virikeohjaajat. Virikeohjaajien kanssa sovittiin kuvausluvut sekä myöhemmin kuvien käyttöoikeudet. Satakunnan taidetoimikunta oli myös tärkeässä asemassa koska se rahoitti koko projektin. Lisäksi Satakunnan taidetoimikunta toimi tämän opinnäytetyöni toimeksiantajana, yhteyshenkilönään pääsihteeri Risto Ojanen. Myös eri yhteistyötahot (Liite 1) olivat avainasemassa, sillä heistä koostui esiintyjät itse esityksiin.

Työryhmän keskinäistä viestintää ylläpidettiin puhelimitse sekä sähköpostin avulla. Säännölliset tapaamiset sekä heti ongelmatilanteiden ilmestyessä yhteydenpito työryhmän kesken takasi onnistuneen lopputuloksen sekä projektin sujuvan etenemisen. Palavereja pidettäessä varmistettiin myös aikataulujen sujuvuus sekä pidettiin kaikkia osapuolia ajan tasalla projektin kulusta.

2.2 Aikataulu

Projekti alkoi syyskuussa 2011 ja kuvaukset kestivät joulukuun loppuun 2011. Aikataulu edustaa koko projektia. Jotta sitä voidaan hyödyntää tehokkaasti, on ymmärrettävä kokonaisuus. Esitykset oli pilkottu ajallisiin osuuksiin joissa edettiin teemakohtaisesti esitys kerrallaan. Ensimmäisenä toteutettavana teemana olivat tanssiesitykset, jotka kestivät pari viikkoa, niitä seurasivat musiikkiesitykset ja niin edelleen. Tullessani mukaan projektiin valokuvaajaksi, aikataulu esityksistä oli laadittu valmiiksi. Tehtäväkseni tuli asettua mukaan laadittuun projektiaikatauluun, ja toteuttaa valokuvaus sen puitteissa.

Projektin valmistelun vaikeimpia asioita ovat aikataulun laatiminen sekä työmäärien arviointi. Työn jakaminen pienempiin osiin helpottaa niihin kuluvan ajan arvioimista ja samalla koko projektin seuranta.

Aikatauluilla on kolme päätarkoitusta. Aikataulu

1. on yhteinen sopimus siitä, milloin asiat tullaan tekemään.
2. kannustaa näkemään kokonaisuuden ja miten oma panos siihen vaikuttaa.
3. on työkalu, jonka avulla seurataan edistymistä ja pilkotaan projektia osiin.

(Berkun, 2006, 28-30.)

Hyvä aikataulu antaa projektista selkeän kuvan, karsii pois haasteita ja huolimattomuuksia sekä parantaa mahdollisuuksia saada aikaan hyviä asioita. Mitä suurempi projekti on, sitä tärkeämpi on myös aikataulu (Berkun 2006, 30-31).

2.3 Tavoitteet ja työn raja

Opetusministeriön ”Taiteesta ja kulttuurista hyvinvointia” ohjelmaan tutustuneena Lohiniva havainnoi, että vanhuksille toivotaan tasokasta taidetarjontaa, jossa otetaan huomioon toistuvuus, osallistuvuus sekä kohderyhmän erityisyys. Syntyi ajatus vanhuksille suunnatusta pienproduktioiden sarjasta, joka tarjoaisi useampaan vanhainkotiin ja palvelutaloon tapahtumasarjan syksyllä 2011.

Lähtökohdaksi valokuvaukselle valittiin näkökulma: vanhus taiteen vastaanottajana, vanhusta arvostavassa hengessä. Projektista haluttiin jäävän kuvallinen dokumentti Satakunnan taidetoimikunnalle. Lisäksi tarkoituksena oli tarjota valokuvanäyttelyä kiertämään vanhainkoteihin. Dokumentoinnin lisäksi toiveena ja tavoitteena oli saada ikuistettua ilmeitä ja eleitä, jotka esitykset katsojissa herättivät. Asetuin siis tarkkailijan rooliin, tilannekuvaajaksi havainnoimaan ympäristön tapahtumia ja tunnelmia, kuitenkin olematta esityksien tiellä ja huomion keskipisteenä. Pyrin tallentamaan tilanteen luoman tunnelman, sekä ilmeet, eleet, tunnelmat ja tapahtumat ratkaisevalla hetkellä. Koska esityksiä oli paljon ja ne sijoittuivat satunnaisiin ajankohtiin pitkin

syksyä, pyrin käyttämään tilannetta hyväksi ja kuvaamaan mahdollisimman paljon ja monipuolisesti jotta materiaalia olisi riittävästi.

Koska kuvaaminen ei keskittynyt vain muutamaaan kuvaan, vaan kuukausia kestäväälle aikavälille, voidaan puhua kuvareportaasista. Valokuvaaja pystyy tutkimaan tapahtumaa syvällisemmin ja näyttämään sen monet eri puolet. Kuvareportaasia voidaan pitää valokuvaajan näkemyksenä ja tulkintana todellisiin tapahtumiin (Saraste, 2010, 156-157).

Rajasin työskentelyni siten, että keskityin projektin olennaisimpaan osaan eli vanhus-ten kuvaamiseen. Esityksiä tallentui siinä sivussa, mutta lähtökohtaisesti olin päättänyt pitäytyä itse katsojien kuvauksessa, se oli myös alkuperäinen tehtävänantoni. Tavoitteeni oli saada iloisia, vanhuksia kunnioittavia kuvia ja tuoda kuvien katsojalle esille tilanne ja tarina mitä kuvauspaikalla tapahtui. Lähtökohtani valokuvaukselle oli oikeanlainen asennoituminen. Suhtauduin kuvauskohteisiin vanhuksiin kunnioittavasti, pyrin valokuvaamaan luontevasti, välttämään hermostuneisuutta ja liikaa esillä oloa esityksien aikana. Nämä seikat takaavat luontevan kuvaushetken ja mieluisan kuvausilmapiirin. Taide-elämykset ovat virkistäviä ja vaikuttavat mielestäni positiivisesti ihmisen hyvinvointiin. Tästä syystä halusin dokumentoida ilon ja oivalluksen hetkiä katsojien kasvoista. Projektin tapahtumat olivat hetken taidetta, valokuvista jäisi siitä pysyvä muisto.

2.3 Esivalmistelut

Alkusuunnittelussa ja esivalmistelussa oli huomioitava yhteistyön tärkeimmät lähtökohdat. Jos työryhmän välinen viestintä ei toimi tai se on puutteellista, ongelmia ja epäselviä tilanteita tulee helpommin vastaan. Puhelinnumerot ja sähköpostiosoitteet vaihdettiin heti ja tasaisesti pidettävistä palavereista sovittiin. Epäselvissä tilanteissa on hyvä ottaa yhteyttä projektin vetäjään.

Yhteistyön kannalta tärkeää oli dokumentoida asiakirjat ja sähköpostikeskustelut. Koska projektille oli laadittu selkeä suunnitelma, tavoitteet sekä aikataulu, voitiin välttyä yleisiltä viestinnän ongelmakohdilta kuten olettamiselta, selkeyden puuttumi-

selta sekä epäselvältä aikataululta. Tärkeäksi esivalmisteluksi valokuvaajana koin kaluston hankinnan, eli kameran, ja sen tuntemisen. Lisäksi yhteydenotto palvelutaloihin oli tärkeää, jotta he olivat tietoisia valokuvaajan tulosta, sekä kuvien käyttötarkoituksesta. Kuvauslupan kyselyn suoritin muutamaa paikkaa puhelimitse, mutta välillä vaikeasti tavoitettavien henkilöiden kohdalla kysyin kuvauslupaa suoraan paikalla.

3 DOKUMENTOINTI VALOKUVIN

Valokuvauksen historia on pitkä ja sen katsotaan alkaneen jo 1800-luvulta. Lähtökohtaisesti maalausmuotokuvaan pääseminen ja itsensä kuvauttaminen valokuvaksi oli harvojen etuoikeus. Sitä käytettiin kuninkaallisten, aatelisten ja muiden rikkaiden piireissä, mutta myöhemmin teollisen kehityksen myötä kasvavan varakkaan keskiluokan oli mahdollisuus jäljitellä yläluokan tapoja ja muotokuvata itsensä valokuvauksen avulla. Valokuvauksen yleistyessä muotokuvamaalauksien tarve väheni (Aalto, 1999, 9-10).

Valokuvilla on ollut erityinen rooli historian alkuvaiheesta lähtien muistojen säilyttäjänä. Kuvien avulla on voitu laittaa elämän kulku kronologiseen järjestykseen, ne ovat toimineet oman identiteetin tutkimuksen apuvälineenä sekä pienimuotoisen itsetutkiskelun apuvälineenä. Muisto tärkeästä hetkestä on haluttu säilyttää valokuvissa (Dölle, Savia, Vuorenmaa, 2004, 103). Valokuvalla on haluttu luoda uusi taiteenmuoto ja näyttää, mitä se pystyy tarjoamaan ja palvelemaan. Charlotte Cotton (2004, 7, 167) mainitsee valokuvan eräänlaisena promoottorina.

Laajasti käsitettynä voidaan sanoa, että mikä tahansa valokuva on dokumentti. Dokumenttikuvauksessa eroaa hetkellisestä reportaasista tiedollisen pohjansa, edustavuutensa sekä laajuutensa perusteella (Saraste, 1996, 144). Tämän projektin osalta voidaan puhua sekä dokumenttivalokuvauksesta, että kuvareportaasista laajuutensa ja tiedollisen pohjansa perusteella. Kuvareportaasissa valokuvaajan tulkinta ja näkemys peilaavat todellisiin tapahtumiin. Valokuvaus sijoittui pitkälle aikavälille, eikä ainoas-

taan hetkelliseen tilanteeseen, joten projektin valokuvausta voidaan pitää kuvareportaasina. Dokumentaarinen lähtökuva on aina myös tulkinta nähdystä, eikä ainoastaan pelkkä tallenne. Hankalinta valokuvauksen nimikkeiden määrittelyssä on sen pitäminen vielä tänäkin päivänä ”tiede-taiteena”. Dokumentaarisen valokuvauksen alueita on kuitenkin jaoteltu omiin luokkiinsa. Voidaan puhua esimerkiksi reportaasista, valokuvakertomuksesta, ja -esseestä. Kun valokuvausta käsitellään laajamittaisesti, voidaan sanoa, että mikä tahansa valokuva on dokumentti. Dokumenttikuvauksessa eroaa hetkellisiin vaikutelmiin perustuvasta, nopeasta reportaasista ja myös useimmiten tunneperäisiin vaikutelmiin pohjautuvasta valokuvaesestä tiedollisen pohjansa ja laajuutensa perusteella (Saraste, 2010, 156-160).

Valokuvaus on palvellut tiedettä, taloutta sekä yksityisen ihmisen muistojen keräämistä. Sitä voidaan sanoa jakamattomaksi tiedetaiteeksi joka palvelee meitä muistojen luomisessa ja säilyttämisessä, tiedonvälityksessä ja luovassa ilmaisussa, parhaimmillaan kaikissa näissä samanaikaisesti (Saraste, 1996, 190).

Kulttuuritoiminnan ja taiteen keinoin voidaan kehittää hoitotyön keinovalikoimaa sekä katkaista laitoshoidon arkea. Kuvataide, musiikki ja draama avaa kuntoutumisen tukena uusia mahdollisuuksia vaikuttaa potilaan sosiaaliseen, psyykkiseen ja fyysiseen hyvinvointiin. Taiteen keinoin voidaan virkistää ikääntyvää ja heikkenevää muistia (Hyypä, 2005, 134). Taidedosetti-projekti tarjosi hyvin erilaisia hetkiä vanhuksille. Pelkästään kohtaaminen ja huomioiminen tuntui olevan tärkeä asia. Suurta spektaakkelia ei toivottu, vaan laitoksien virikeohjaajat totesivat pienen asian olevan kaunista, esimerkiksi vanhojen runojen lausunta, joka herättäisi vanhuksien muistot esiin. Tanssiesitykset nostattivat esille kiinnostusta ja hämmästyksiä, sillä moni ei ollut aikaisemmin nähnyt nykytanssia, eikä tanssiesityksiä ollenkaan. Runoesitykset taas herkistivät monia kuulijoita sekä riemastuttivat. Tavallinen vanhusten hoitopäivä kulkee saman kaavan mukaan vuodesta toiseen. Päivärytmistä voidaan poiketa, kun se tiedetään hyvissä ajoissa etukäteen. Monelle vanhukselle pääsy pois omasta huoneesta yhteiseen suureen juhlatilaan kuuntelemaan elävää musiikkia oli paljon kiitelly asia. Onnellisuus näkyi selvästi esityksien vastaanottajien kasvoilla. Yhdessä tekeminen ja yhdessäolo koetaan tärkeänä, sillä se lisää yhteisöllisyyden tunnetta. Havaittiin, että vanhusten ja hoitolaitosten henkilökunnan toiveet yhtyivät. Taiteellisen

tason tavoittelu ei ollut tärkeää, vaan vaatimatonkin piristys päivään koettiin arvokkaaksi.

3.1 Valokuvaajan rooli

Dokumentoinnin katsottiin olevan tärkeä osa projektin lopullista kokonaisuutta. Kuvia otetaan ja tehdään hyvin monenlaisiin eri tarpeisiin. Tässä projektissa haluttiin säilyttää kuvat tapahtumasta niin muistoina, tiedonvälityksenä että käyttömateriaalina.

Valokuvassa yhdistyvät kuvaajan näkemys ja todellisuus. Jokaisen henkilökohtainen näkemys voidaan ilmaista valokuvauksen avulla (Koli, Karhula, 2007, 6-7). Tässä projektissa oli selkeä toimeksianto: dokumentoinnissa oli keskityttävä kuvaamaan yleisön eleitä ja ilmeitä. Koin tehtävänannon mieluiseena. Olin aikaisemmin kuvannut ihmisiä, mutta nyt haasteena oli senioreiden valokuvaaminen siten, etten tuonut itseäni suuresti esille tai että olisin esityksien tiellä. Tarkoitukseni oli sulautua joukkoon, tarkkailla tilanteita sekä saada ikuistettua yleisön ilmeitä ja eleitä kun he ovat omassa kokemustilanteessa täysin luonnollisina ja huomaamatta kameran läsnäoloa. En pyytänyt yksittäisiä henkilöitä kuvattavaksi koska tällöin lopputuloksena olisi ollut lavastettu poseerauskuva, jossa kuvattava henkilö ei olisi ollut luonnollisena, vaan kuvassa olisi ollut liikaa jännitettä. Tämä johti siihen, että valokuvaajana minun oli ymmärrettävä tilan ja henkilöiden kokonaisvaikutelma, sekä pyrkiä luomaan luonteva ja mukava tunnelma yhteiskuviin.

Mikko Hietaharjun (2010, 53) mukaan valokuvausta voidaan verrata kalastukseen. Aina ei pysty ennustamaan millainen saalis on tulossa. Tämä pätee mielestäni hyvin myös valokuvaajan rooliini kuvauspaikalla. Koska kuvauspaikat olivat minulle tuntemattomia, en osannut ennalta varautua yleisömäärään, valon puutteen, tilan pienenouden tai minkä tahansa seikan vaikutukseen valokuvauksen sujuvuuden sekä lopputuloksen kannalta. Tämän vuoksi ensimmäiset kuvauskerrat olivat itselleni harjoitusta jotta tilan, ihmisten ja esityksien tasapainoinen kuvaustekniikka löytyisi ja jotta oppisin myöhempiä kertoja varten varautumaan paremmin.

Mielestäni ihmisten kuvaaminen miljöössä studion sijaan on teknisesti hieman vaikeaa, koska tilan valo vaikuttaa paljon kuvausten sujuvuuteen ja kameran asetuksia tulisi tapahtumien ja tilanteiden mukaan pystyä muuttamaan nopeasti. Studioissa kuvattaessa tarvitaan taas enemmän luovuutta kun taas miljöössä edetään tilanteiden tuomien mahdollisuuksien mukaan. Vaikka tilanteet muuttuvat jatkuvasti, koen miljöön kuvauksen olevan itselleni mieluisinta toteuttaa juuri yllätyksellisyytensä vuoksi.

Valokuvaus perustuu kuvaajan valintoihin. Nämä valinnat perustuvat arvostuksiin, asenteisiin, kokemuksiin ja taitoihin. Kaikki nämä tuottavat valokuvan, joka välittää merkityksiä katsojalle. Vaikka jokaisella valokuvaajalla on oma mukavuusalue niin lopulta kaikki kuvaamistoimet palautuvat valon, ajan ja tilan perustaan, jota mekaaninen laite järjestelee tietyssä hetkenä (Hietaharju, 2010, 55-56).

3.2 Yhteisön kuvaus

Yhteisön muodostaa ihmisryhmä jonka elämänmuoto on toisiinsa oleellisesti kytköksissä ja joiden yhteenliittymä on samanlainen. Tässä tapauksessa yhteisöllä tarkoitetaan vanhainkotien sekä palvelutalojen asukkaiden ja henkilökunnan muodostamaa kokonaisuutta eli heitä, jotka toimivat esityksien vastaanottajina, katsojina ja yleisönä. Hoitolaitoksissa yhteisöllisyyttä ja kokemisen iloa vahvistaa yhdessä tekeminen sekä yhdessä oloinen. Taide- ja kulttuuritoiminnan kautta jopa pienet arkiset eleet koetaan arjen rikkautena. Erityisesti musiikin positiivinen vaikutus hoitolaitosten asukkaisiin on nostettu monesti esiin merkittävänä kulttuurikokemuksena (Hyypä, 2005, 134-138).

Koska valokuvaus toteutui miljöössä, jossa katsojat itse asuvat, tuntui kuvauspaikat ja tilanteet heidän kannaltaan luontevilta. Jotta katsojat ja miljöö olisivat keskenään tasapainossa ja jotta kuva yhteisöstä syntyisi, oli tärkeää kuvata tilan suomien mahdollisuuksien mukaan sekä saada kuviin iäkkäiden ihmisten lisäksi myös palvelutalojen henkilökuntaa.

Kuvista välittyy ihmisten lisäksi kuva miljööstä sekä tunnelmat (Kuva 1). Huolellinen valmistautuminen on kuvauksien lähtökohta. Jokainen kuvauspaikka ja kuvattava on erilainen ja usein hyvät kuvat syntyvät aivan yllättäen. Kun puhutaan ratkaisevasta hetkestä, sitä pidetään lähinnä tilannekuvauksen käsitteenä. Tilanne voi johdella kuvaajaa niin luontevasti, ettei kuvattavat enää reagoi kuvaajan ja kameran läsnäoloon (Aalto, 1999, 72-78).

Kuva 1. Iloinen ja rento tunnelma välittyi esityksien aikana. Virikeohjaajat tanssittivat hoitolaitoksen asukkaita elävän musiikin tahdissa.

Yhteisön kuvaus onnistui parhaiten juuri sellaisina hetkinä kun ihmiset eivät enää kiinnittäneet huomiota olemassaolooni eikä kameraan. Yhteisön valokuvaus tuo esille ryhmän oman sidoksen sekä elämänpiirin. Joskus niistä paljastuu myös yhteisön sisäinen hierarkia (Tuomisto, Uusikylä, 1995, 86-87). Sekä paikan henkilökunta, että asukkaat olivat omissa ajatuksissaan ja keskittyivät esityksien tuomiin nautintoihin, tämä oli itselleni paras hetki toimia valokuvaajana ja saada luonnollisia kuvia.

3.3 Missä ja miten kuvaan?

Valokuvaajan tärkein väline kameran lisäksi on valo (Kuva 2). Valoa tulee olla riittävästi jotta kuvaus yleensä on mahdollista. Kun kohteena on liikkuva ihminen, valon merkitys kasvaa jotta voidaan käyttää olosuhteisiin nähden sopivan lyhyttä valotusaikaa (Aalto, 1999, 14). Valokuvaaja Jaakko Ojalan (2006, 86) mukaan juuri valo on hyvän ja kiinnostavan kuvan tärkein elementti.

*Kuva 2. Valo on kuvan onnistumisen kannalta yksi tärkeimmistä elementeistä. Kuvis-
sa on huomattavissa suuria eroja valaistuksen osalta. Välillä kuvaustila oli ahdas ja
pimeä, kun taas suuret juhlasalit sallivat luonnonvalon päästä oikeuksiinsa. Toisaal-
ta moni vähävaloinen kuva on kodikas ja tunnelmallinen, ei niin laitosmainen kuin
juhlasaleissa otetut kuvat.*

Luonnonvalo on usein paras vaihtoehto kuvauksille. Epäonnekseni koitui se, että kuvaukset suoritettiin syksyn ja talven aikana, jolloin hyödyllistä luonnonvaloa oli harvoin tarjolla. Pimeitä ja sateisia kuvauspäiviä oli suhteellisen paljon, jolloin etenin tilan suomien valaistuksien mukaan. En lähtenyt rakentamaan lisävaloa, vaan pyrin etenemään kuvauksissa tilan suomien valaistusmahdollisuuksien mukaan. Kuvauspaikka, kuvakulma ja kuvaushetki ovat tärkeimmät valinnat kuvan vangitsemiseen, joten ympäristön ja henkilöiden jatkuva tarkkailu sekä ennakointi olivat avainase-

massa. Koska tilanteiden ikuistaminen tuli tapahtua nopeasti, aikaa sommitteluun ei jäänyt. Jokaisella kuvauspaikalla etsin itselleni mieluisimman paikan, josta pystyin kuvaamaan mahdollisimman monipuolisesti häiritsemättä esityksien kulkua. Tärkeää oli myös varmistaa liikkumisen mahdollisuus kuvaustilanteessa.

Kun valokuvaajan huomio hakeutuu ja tarkentuu toistamiseen johonkin kuvattuun elementtiin, mieli käsittelee yksityiskohtia, kehittää ja lisää omiaan. Mieli matkaa kuvasta mielikuvaksi (Hietaharju, 2010, 74).

Tavoitteenani oli saada ikuistettua katsojien ilmeitä ja eleitä esityksien aikana. Tämä onnistui hyvin aina sellaisissa tilanteissa, jossa minulla oli mahdollisuus päästä kuvaamaan ihmisiä edestäpäin. Katsojat pysyttelivät paikallaan, kun taas esiintyjät liikkuvat paljon. Kuvaajana minun tuli tarkkailla jatkuvasti esityksen kulkua ja tilanteita, jotta pystyisin ikuistamaan katsojien reaktioita.

Tilannekuvat ovat ilmaisuvoimaisia, spontaaneja ja joskus jopa syvällisiä. (Kuva 3) Mielestäni onnistuneimmat kuvat olivat sellaisia, joissa katsoja tarkkailee esityksen kulkua huomaamatta läsnäoloani ja jossa esiintyjä on liikkeessä ja omassa elementissään esityksen aikana. Vaikka esiintyjien nopea liikehdintä ja katsojien istuminen ja keskittyminen ovat toistensa ääripäitä, niin mielestäni kuvat ovat harmonisia ja kertovat parhaiten kuvauspaikan ja tapahtuman tarinan.

Tilannekuvaajan tulee ennakoida ja yrittää tunnistaa pian tapahtuvia hetkiä ja yhteensattumia. Tällöin kuvasta tulee tunnistettava ja kuvan katsoja pystyy tunnistamaan kuvaajan näyttämän asian (Leskelä, 2009, 28).

Kuva 3. Yleisö seuraa tiiviisti tanssijoiden esitystä. Kuvissa nähtävissä myös valon vaikutus miljöössä, luonnonvalo on usein paras vaihtoehto kuvauksille, mutta joskus todella kirkas talvinen sää aiheuttaa kuvien puhkipalamisen.

3.4 Tilan vaikutus

Kuvauspaikat poikkesivat paljon toisistaan sillä aina esitykset eivät tapahtuneet suuressa tilassa, jossa isot ikkunat soisivat valon puolesta mahdollisuuden hyviin kuviin. Esityksiä toteutettiin myös talojen eri osastoilla, jossa tila oli paljon pienempi ja valon määrä suppea. Tällaisissa pienissä ja ahtaissa osastotiloissa oli vähäinen liikkumisen mahdollisuus, yleisön määrä oli usein hyvin pieni; vain muutama katsoja, jonka vuoksi ihmiset tarkkailivat esityksien ohella jatkuvasti valokuvaajan liikkeitä. Tällaisissa tiloissa mahdollisuus luonnolliseen vaikutelmaan oli huomattavasti vaikeammin tavoitettavissa.

Ihanteellisin tila valokuvaukseen oli palvelutalojen suurissa saleissa jossa isot ikkunat antoivat vastapainona luonnonvaloa kellertäville keinovaloille, joita useimmissa tiloissa oli huomattavan paljon. Kuvasin erilaisilla manuaaliasetuksilla, en automaattiasetuksilla. Hoitolaitosten keinovalon vuoksi monet kuvista jäivät ikävän kellertäviksi, mutta muunnelllessani asetuksia tilanne usein korjaantui. Luonnonvalon määrä vaikutti myös oleellisesti siihen, että ihmiset ja miljöö esiintyivät edukseen. Pimeillä osastoilla lopputuloksena oli usein tunkkainen ja ahdas vaikutelma. Ahtaissa ja huonosti valaistuissa tiloissa olisin toivonut omistavani lisäsalaman, jolloin käsivaralla kuvaaminen olisi onnistunut paremmin vähemmässä valossa.

3.5 Oman kameran tunteminen

Kuvaajan on varustauduttava oikein kuvauksia varten ja hänen tärkein kalustonsa on itse kamera. Jotta kamerasta saadaan parhaimmat ominaisuudet ja mahdollisuudet hyötykäyttöön, on kuvaajan tunnettava käyttämänsä kalusto. Itse käytin koko projektin aikana järjestelmäkameraa Canon 450D, sekä normaaliobjektiivia 18-55mm. Kamera oli itselleni entuudestaan tuttu niin toiminnaltaan, kuin käyttöominaisuuksiltaan, joten se oli turvallinen valinta mukaan valokuvausprojektiin. Kameran säädöt oli helppo muuttaa nopeasti tilanteiden mukaan, koska käyttöominaisuus oli entuudestaan tuttu.

Koska kuvasin esityksiä ja yleisöä ajoittain suhteellisen kaukaa, oli objektiivissani oltava zoom-mahdollisuus. Kallis objektiivi ei aina takaa onnistuneita kuvia ja objektiivia hankkiessa tulisi aina miettiä sen käyttötarkoitusta. Järjestelmäkameroiden mahdollisuus hyödyntää erilaisia lisävarusteita, sekä vaihdettavat ja korkealaatuiset objektiivit takaavat parhaan kuvanlaadun (Forsgård, 2004, 118). Käyttämäni objektiivi osoittautui hyväksi valinnaksi ja selvisin sillä projektin loppuun asti.

Järjestelmäkamerat ovat ominaisuuksiltaan ylivertaisia. Ne toimivat nopeasti, täsmällisesti ja tuottavat korkealaatuisia kuvia lähes kaikissa olosuhteissa. Yksi suuri etu on hyvässä etsimessä (Koli, Karhula, 2007, 18).

Pitkäkestoisen kuvausprojektin yhtenä klassisena ongelmana voidaan pitää muistikortin tilan loppumista sekä akun loppumista kesken kuvausten. Koska projektin esityksien aikataulu oli laadittu huolellisesti ja olin selvillä tarkoista päivämääristä ja kellonajoista jolloin kuvaukset tapahtuivat, osasin varautua ennalta ongelmien välttämiseksi. Akku ladattiin täyteen kuvauksia edeltävänä iltana ja muistikorttia tyhjennettiin tasaisin väliajoin ja samalla poistettiin niin sanotut testikuvat sekä pilalle menneet kuvat. Yhtenä kompastuskivenä projektin aikana kaluston puolesta voisin pitää lisäsalaman puutetta. Syksyinen synkkyys, vaihtelevat tilat ja niiden vähäinen valaistus aiheuttivat sen, että olisin toivonut mahdollisuutta valon lisäämiseen salaman kautta.

4 IHMINEN VALOKUVISSA

Aitoon, kuvattavan henkilön persoonallisuutta ilmaisevaan muotokuvaan päästään mahdollisimman luontevassa kuvaustilanteessa (Aalto, 1999, 50). Itse en lähtenyt ottamaan suoranaisesti muotokuvia, vaan kuvaamaan tilassa ja toiminnassa syntyviä muotokuvia.

Kuvaajan omat lähtökohdat vaikuttavat eniten kuvien lopputulokseen. Omat arvot ja asennetausta vaikuttavat olennaisesti kuvauksiin. Kuvaustilanteessa valokuvaaja tekee suuren määrän kuvan lopulliseen sanomaan vaikuttavia valintoja. Vaikka osa valinnoista, esimerkiksi kohde, voi olla jo ennalta määrätty ja päätetty, kuvauspaikka, kuvakulma ja laukaisuhetki ovat kuvan lopputulokseen vaikuttavia valintoja. Voin sanoa, että monet päätökset kuvauspaikalla tein ”selkäytimellä”. Halusin vilpittömästi ja todellisesti esittää asiat niin kuin ne ovat. Kunnioitukseni vanhempaa ikäpolvea kohtaan johdatteli ikuistamaan tilanteita, joissa näkyy oivallus ja onnellisuus.

Taide-elämykset synnyttivät katsojissa hyvänolon tunnetta, jonka halusin olevan läsnä myös kuvissa. Tiesin myös ennalta, että hoitolaitoksissa on huonokuntoisia henkilöitä, jotka arjen toistuvuuden vuoksi ovat jämähtäneet paikoilleen ja muuttuneet hyvin epäsosiaalisiksi. Koin onnistumisen tunnetta, kun pystyin tällaisten henkilöiden kohdalla huomaamaan iloa ja kiinnostusta taide-elämyksiä kohtaan (Kuva 4). Omat valinnat ja arvoni vahvistuivat projektin edetessä kun huomasin miten tärkeä Taide-dosetti-projekti oli vanhuksille. Erilainen arki toi hoitolaitoksiin riemua, jonka halusin tuoda esiin valokuvien katsojille.

Kuva 4. Nauru ja hymy olivat yleisön kasvoilla läsnä kaikkien esityksien ajan. Välillä innostuttiin myös lyömään käsin tahtia musiikkiesityksien aikana.

Koska projektin tavoitteena ei ollut saada yksittäisistä ihmisistä niinkään muotokuvia, eteni kuvaustilanne kuvauspaikan suomien mahdollisuuksien mukaan. Tilalla sekä ihmismäärällä oli tärkein vaikutus kuvaukselle. Kun yleisöä oli paljon ja tila oli suuri, unohtui kuvaajan läsnäolo hetkessä ja kuvista tuli hyvin luonnollisia. Pienillä osastoilla pienen yleisömäärän vuoksi kuvaukset jäivät jäykiksi koska valokuvaajan läsnäolo huomioitiin jatkuvasti.

Tavoitteena oli ikuistaa ihmiset heidän omassa elinympäristössään ja elementissään. Huomaamatta kuvaus sekä tarkkailijan rooliin asettuminen tuntuivat luontevilta ratkaisuilta. Tällöin annoin yleisölle mahdollisuuden nauttia heille järjestetyistä esityksistä ilman, että olin heidän tiellään viemässä huomiota pois. Kun ihmiset keskittyivät esityksiin, myös kuvaustilanteesta tuli aito ja luonteva. Lavastettuja tilanteita ei ollut. Värikuvien otto oli ehdoton valinta projektissa sillä halusin tietyllä tavalla kunioittaa vanhuksia iloisin värikuvin. Mustavalkoiset kuvat olisivat olleet mielestäni liian dramaattisia ja synkkiä.

4.1 Ihmisen lähestyminen ja henkilökuvaus

Projektin alusta asti palvelulaitoksien asukkaat olivat tietoisia kuvaajan läsnäolosta ja tiesivät mihin tarkoitukseen kuvia tullaan käyttämään. Yksittäinen muotokuvaus oli

lähes tarpeetonta, sillä esityksien aikana ottamistani kuvista välittyy katsojalle yhteisokuvaus, joka oli myös yksi päätavoitteistani.

Lähtökohtana muotokuvauksessa on halu saada hyviä persoonallisia kuvia sekä uskaltautua pyytämään yksittäisiä ihmisiä kuvattavaksi. Lisäksi kontaktin ylläpitäminen takaa onnistuneen kuvaushetken.

Monesti parhaimmat muotokuvat syntyvät siten, että ihmisiä on kuvattu heidän tietämättään: omissa ajatuksissaan, elementissään ja puuhissaan. Laukaisimen painamisen ajankohtaa voidaan sanoa kuvan hetkeksi. Aito tilannekuva syntyy oivalluksesta ja valokuvattavalla tilanteella on kaksi ajallista perusominaisuutta: kesto ja hetki (Leskelä, 2009, 26). Tapauksessa, jossa kuvattava ei reagoi lainkaan kuvaajan läsnäoloon on kuvaajan tärkeää hallita tilanteellinen sommittelusilmä sekä oikean hetken tajua (Aalto, 1999, 78).

4.2. Omat valinnat ja tavoitteet

Oli tärkeää löytää tapahtumien ja tilanteiden keskipisteet ratkaisevalla hetkellä ja pyrkiä tuomaan tunnelma esille. Tämä tarkoitti sulautumista ihmisjoukkoon sekä liikkuvuuden mahdollisuutta esityksien aikana siten, etten häirinnyt esityksen kulkua. Jotta pystyttäisiin välittämään kuva yhteisöstä, oli tärkeää kuvata yleisön lisäksi miljöötä sekä palvelutalojen henkilökuntaa. Välttelin alusta asti lavastettuja tilanteita ja olin tyytyväinen miten esityksien tilanteet johdattelivat tapahtumien kulkua luontevasti. Esityksiä järjestettiin myös osastoilla, joissa oli potilaina huonokuntoisia henkilöitä. Oli tietoinen valinta jättää menemättä tällaisiin paikkoihin, sillä en uskonut saavani iloisia kuvia koska tunsin itse kuvaustilanteen tukalaksi. Lisäksi myöhempi kuvien käyttömahdollisuus olisi luultavasti kaatunut siihen, ettei lupaa kuvien käyttöön olisi edes myönnetty asiakkaiden huonokuntoisuuden vuoksi.

Eleiden, ilmeiden ja reaktioiden ikuistaminen oli tärkeä tavoite, mutta myös haasteellinen. Olen aikaisemmin kuvannut ihmisiä, mutta tilanne, jossa tulisi kuvata huomaamattomasti vanhuksia ja heidän reaktioitaan, osoittautui uudeksi ja haasteelliseksi.

si tavoitteeksi. Kuinka suoriudun sulavasti, jotta lopputuloksena olisi luonnollinen vaikutelma ja tunnelma?

4.3 Tekijänoikeus ja laki

Tekijänoikeus ja säädellyt lait takaavat oikeuden ja tietoturvan sekä kuvissa esiintyville henkilöille, sekä itse valokuvaajalle. Taidedosetti-projekti oli kokonaisuudessaan laaja yhteistyötekijöiden kanssa toteutettu projekti, joten oli tärkeää tietää lakisääteiset seikat dokumentoinnissa. Valokuvaajan osalta koko projekti alkoi kuvausluvan hankkimisesta. Koska yleisöä oli paikkakohtaisesti huomattavan paljon läsnä, suoritettiin lupa kuvaukseen kysymällä paikan päällä ennen esityksen alkua yleisöltä, sekä kerrottiin mihin tarkoitukseen kuvia tullaan jatkossa käyttämään. Tässä tapauksessa kuvien käyttötarkoitus oli dokumentointi, valokuvanäyttely sekä opinnäytetyö. palvelutaloihin oli myös aikaisemmin ilmoitettu, että esityksien mukana kulkee valokuvaaja. Kun myöhemmin tammikuussa 2012 järjestettiin valokuvanäyttely projektin tiimoilta, oli jälleen tärkeää kysyä kuvissa esiintyviltä henkilöiltä lupa kuvan julkaisuun. Yhteistyötä lupa-asioissa suoritettiin palvelutalojen esimiesten sekä virikeohjaajien kanssa. He puolestaan ottivat yhteyttä kuvissa esiintyviin henkilöihin ja pyysivät lupaa kuvan käyttöön. Projektin päätyttyä tekijänoikeus valokuviiin kuuluu Satakunnan taidetoimikunnan lisäksi projektipäällikkö Katariina Lohinivalle, sekä itselleni.

Tekijänoikeuslaki suojaa itsenäisiä, omaperäisiä kirjallisia ja taiteellisia teoksia. Lisäksi tekijänoikeuslaki suojaa esittävän taiteilijan, tuottajan ja valokuvaajan lähioikeutta. Suojan laatuun ei vaikuta se, onko teos syntynyt analogisesti tai digitaalisesti. Valokuvateoksia ovat ne valokuvat, jotka ylittävät ns. teoskynnyksen. Teokselta vaaditaan luovan työprosessin kautta saatua itsenäistä ja omaperäistä tulosta. Teokset luokitellaan tapauskohtaisesti. Valokuvan suojalla tarkoitetaan tekijänoikeuden lähioikeutta, eli oikeutta valokuvaan. Suoja syntyy luomishetkellä, eli valokuvan osalta silloin, kun filmi valottuu tai kenno tallentaa kuvan. Tekijänoikeuden moraalinen oikeus velvoittaa mainitsemaan kuvaajan nimen aina julkaisemisen yhteydessä, myös verkkosivuilla (Forsgård, 2004, 154-156).

Sillä, joka on luonut kirjallisen tai taiteellisen teoksen, on tekijänoikeus teokseen, olkoonpa se kaunokirjallinen tahi selittävä kirjallinen tai suullinen esitys, sävellystai näyttämöteos, elokuvateos, valokuvateos tai muu kuvataiteen teos, rakennustaitteen, taidekäsityön tai taideteollisuuden tuote taikka ilmetköönpä se muulla tavalla (Finlex.fi/laki).

Tekijänoikeuslaki sisältää vain yhden ihmisen kuvaamista koskevan säännöksen: tilatun muotokuvan osalta tekijänoikeuden haltija ei saa käyttää oikeuttaan ilman tilaajan suostumusta. Yksityisyyden suojaa koskevat säännökset rikoslaissa sääntelevät henkilön kuvan käyttöä ja yksityisyyden suojaa. Julkisen sanan neuvosto antaa lausuntoja yksityisyyden suojasta. Henkilön kuvan käyttöä markkinoinnissa on säännelty ICC:n markkinoinnin perussäännöillä. Niiden mukaan tunnistettavan henkilön kuvan käytölle markkinoinnissa on saatava henkilön suostumus. Suomalaisen oikeuskäytännön mukaan henkilön kuvan käytölle markkinoinnissa on saatava henkilön suostumus (Finnfoto.fi, 4).

4.4 Ongelmat ja ratkaisut

Vaikka projekti oli itselleni mieluinen, se ei sujunut aivan ongelmitta ja yksinkertaisesti. Suurilta kompastuskiviltä välttyttiin, mutta omaa työskentelyäni ja etenemistäni vaikeutti välillä huono viestintä yhteistyötahojen kesken. Projektipäällikkö Lohinivan kanssa tasaiset yhteydenpidot ja tapaamiset pitivät kumpaakin osapuolta ajan tasalla projektin kulusta, mutta välillä koin vaikeuksia erityisesti palvelutalojen yhteyshenkilöiden kanssa. Sähköposteihin ei vastattu, eikä puhelimitse saatu yhteyttä. Tämä aiheutti sen, että oma työmääräni lisääntyi, koska jouduin menemään paikalle etsimään henkilöä, joka voisi auttaa minua kysymyksenalaisissa tilanteissa. Nämä tilanteet koskivat kuvien myöhempää käyttöoikeutta.

Syksyn aikana ilmeni myös sairastapauksia, jolloin esiintyjät eivät päässeet paikalle ja peruivat esityksensä viime hetkellä. Itse en koskaan saanut tietoa peruutuksista, jonka vuoksi olin pari kertaa turhaan kuvauspaikalla.

Ongelmana tuntui myös olevan se, että projektiin osallistuvilla esiintyjillä ei ollut mitään kiirettä saada omia aikataulujaan valmiiksi. Tähän saattoi vaikuttaa se, että esiintyjillä oli oma leipätyönsä ja koulunkäyntinsä, jotka menivät vapaaehtoisprojektin edelle. Itselläni oli koulu- ja työpäiviä, jotka satunnaisesti estivät pääsystä kuvauspaikalle. Tämä olisi voitu välttää jos olisin saanut ajoissa tiedon aikataulusta ja sen muutoksista.

Projektin lopussa ilmeni myös aikatauluongelma rahoituksen kanssa. Koska Taidedosetti-projektille oli myönnetty apuraha vuoden 2011 loppuun asti, oli projektin kaikki kustannukset ilmoitettava Satakunnan taidetoimikunnalle tiettyyn päivämäärään mennessä ennen vuoden vaihdetta. Tässä vaiheessa lähes kaikki mahdollinen meni pieleen, itse en joulun aikaan ollut tavoitettavissa ja Tapani-myrskyn vuoksi koulumme sähköposti oli kaatunut. Ilmeni, että minun oli saatava valokuvanäyttelyä varten kaikkien kustannuksien kuitit toimitetuksi Satakunnan taidetoimikunnalle vain yhden päivän aikana iltapäivään mennessä. Tämä tarkoitti sitä, että aamun aikana kilpailutin neljä eri yritystä kapalevyjen hinnoista, sovin aikataulut painotyölle, hankin ripustusmateriaalin, jotta saisin suoritettua maksut kaikista tarvikkeista ja saisin niistä myös kuitit aamun aikana. Ongelman takana oli inhimillinen erehdys, projektipäällikkö ei ollut huomioinut kuittien deadline-päivää, jotta rahoitus saataisiin aikataulun puitteissa. Vaikka aikaa näyttelykustannuksien selvitykseen oli vai yksi aamupäivä, ongelmasta selvittiin ripeän toiminnan ja yhteydenpidon avulla.

Tavoitteenani oli käydä mahdollisimman monessa esityksessä. Kuitenkin syksyllä sairastapaukset sekä edellä mainitut työvuorot estivät paikalle pääsyn ajoittain. Saa-vutin kuitenkin tavoitteeni, sillä pääsin jokaiseen teemakohtaiseen esitykseen mukaan kuvaamaan ainakin kerran ja joihinkin useammin. Vaikka kuvausmiljööön tila, valo ja ihmismäärä vaikuttivat paljon kuvauksen onnistumiseen, eteeni ei missään vaiheessa tullut sellaista tilannetta etten olisi voinut kuvata. Positiivista oli myös se, että minut otettiin palvelutaloissa hyvin vastaan eikä kukaan kieltänyt minua kuvaamasta paikan päällä.

Ongelmatilanteissa on tärkeää edetä rauhallisesti ja arvioida uudestaan tilanne. Onnistuneen lopputuloksen kannalta on merkittävää, että ongelmallisiin tilanteisiin puututaan heti, eikä niitä jätetä huomioimatta tai vältellä niitä. Toipumiskykyä vaaditaan.

Parhaiten selviää kun tutkii vaihtoehtot ja kertoo tarvittaville ihmisille ongelmasta. Taidedosetti-projekti oli huolellisesti suunniteltu kokonaisuus, tavoitteet selkeät ja työryhmä osaava. Näiden tärkeiden seikkojen ansiosta monista tilanteista pelastuttiin. Vaikka kuvausympäristö muuttui jatkuvasti, en kokenut sitä riskinä vaan mahdollisuutena (Berkun, 2006, 35).

4.5 Kuvien tulkinta ja vertailu

Taidedosetti-projektin dokumentointi valokuvaamalla synnytti yhteensä lähes tuhat onnistunutta kuvaa. Valokuvauksen katsotaan olevan helppoa, mutta se mitä ajatuksia meillä kuvista on mielessä ja mielikuvissa on tulkintaa, joka taas on yksi vaikeimmista valokuvauksen seikoista. Niin paljon kun on erilaisia ihmisiä, sitä moninaisempi on valokuvan tulkinta. Jokaisella on oma näkemyksensä ja tulkintansa nähdystä kuvasta.

Mika Hannula (2003, 12-13) kuvailee omakohtaisen lähestymistavan etsimistä haasteelliseksi ja vaivalloiseksi. Toimintaa voidaan kutsua asian tai toiminnan tarkentamiseksi ja syventämiseksi, ei lopullisen oikean vastauksen etsimiseksi. Tarvitaan valmiutta eritellä ja analysoida sitä, mitä tekee ja miksi. Itse koin kaiken vaikuttavan kaikkeen. Se mitä itse näen, ei välttämättä avaa jollekin toiselle kuvan katsojalle tarinaa kuvauspaikalta. Olenko oivaltanut oikean hetken tilanteessa?

Tilannevalokuvaa ei voi suunnitella etukäteen vaan se kootaan yhteen osista, jotka hetki ja ympäristö tarjoaa. Tarkoituksena ei ollut lähteä ottamaan niin sanottuja taidokuvia. Valokuvaus toteutui dokumentoinnin osana projektissa, jossa kuvattiin paikallaan istuvaa yleisöä esityksien aikana. (Kuva 5) Ei ollut mahdollista lähteä toteuttamaan sommitelmia tai asetelmia kuvan rakentamiseksi vaan edettiin tilannekuvauksen mukaan. Mielestäni onnistuin hyvin valokuvaamaan elämyksen ja tiedon kuvauspaikalta, vastaanottaja voi hyvin huomata perustarinan.

Kuva 5. Kuvissa on nähtävissä tila, ihmiset sekä yhteisö. Tilat poikkesivat toisistaan paljon tilavuudeltaan ja valoisuudeltaan, mutta katsojalle kuvauspaikan tarina välittyy selkeästi. Esitykset loivat kuvan ihmisille eleitä ja ilmeitä, välillä innostuttiin myös tanssimaan.

Kuvaajalle ja kuvan katsojalle valokuvatekniikan tunteminen on vasta lähtökohta. Kuvassa on mukana aina enemmän kuin se, mitä nähdään. Havaitseminen täydentyy sanoilla, muuntuu toteamuksiksi tai epäilyksi, arvaamiseksi tai tietämiseksi. Lopulta tulkinta muodostuu tarinaksi josta voidaan havaita aika, syy- ja seuraukset (Hietaharju, 2010, 104).

Lähtökohtana valokuvien tulkintaan on muistisääntö siitä, että kuva ei ole ainoastaan tallenne. Tulkinta on oma prosessinsa johon vaikuttavat kaikki mitä kuvassa nähdään; läheltä kuvattu henkilö, katsekontakti, kuvakulma, liike, miljöö, valo, symbolit ja kuvassa näkyvä tapahtuma. Lähtiessäni itse tulkitsemaan projektin aikana syntyneitä valokuviani, huomaan yhteisön kuvauksen yhdeksi tärkeäksi punaiseksi langaksi. Kuvat näyttävät miljöön lisäksi henkilökunnan, sekä yleisön reaktiot jotka luovat mielikuvan tiiviistä yhteisöstä. Sanotaan, että valokuva kertoo enemmän kuin tuhat sanaa. Tämä toteamus pätee mielestäni erityisesti niissä kuvissa, joissa olen onnistunut ikuistamaan tilanteen tuoman tunnelman, iloa, onnenkyyneleitä, tanssia, naurua ja taputuksia. (Kuva 6) Myös negatiivisia reaktioita onnistuin taltioimaan, mutta

huomaan niissä selkeästi iloisen, jopa humoristisen lähestymistavan. Voidaan myös sanoa, että olen huomaamattani onnistunut ikuistamaan kuvia, joiden negatiivinen sisältö muuttaa kuvan tulkintaa juuri kuvassa esiintyvien elementtien ja hauskojen kuvakulmien vuoksi.

Kuva 6. Kontrabasson ääni ei miellyttänyt kaikkia. Vaikka kuvassa esiintyvä henkilö pitelee kiinni korvistaan ja näin ilmaisee selkeästi mielipiteensä musiikista, koen kuvan tunnelmalliseksi sekä onnistuneeksi, sillä kuvassa on onnistuttu tallentamaan tilanne, jonka musiikkiesitys katsojissa synnytti.

Valokuva on ihmisen yksi keskeinen itserepresentoimisen keino sekä visuaalisen todellisuuden tärkeimpiä representaatioita. Harva arjen esine läpäisee niin monia sosiaalisen vuorovaikutuksen tasoja kuin valokuva, se on läsnä syntymässä, kuolemassa, juhlassa, arjessa, mainoksissa ja poliisien arkistossa (Seppänen, 2001, 124-127).

Valokuvaajalle ominaista on olla tilanteen herra, mutta toimia rauhallisesti ja kärsivällisesti. Uusi ympäristö ja havaintojen oivallus voivat mennä tilannekuvauksessa nopeasti ohi, tällöin tulee etsiä uusia tilanteita, olla valppaana ja osata ennakoida. Kun lähdin tulkitsemaan ikuistamiani valokuvia, huomasin tiedon vaikuttavan tulkintaan. Kokemus ja tieto kuvauspaikalta antavat monelle kuvalle sisällön, mutta en koe tilallisen ratkaisun olevan tulkinnallisesti sidoksissa kuvaan. Se kertoo kuitenkin muille kuvan katsojille tiedon ja mielikuvan tapahtumapaikasta. Juuri kokemuksiin

nojautuen mielikuvitus rakensi oman tulkintansa jokaiselle kuvalle. Muisto tapahtumasta on syntynyt, tilanne ja sen tapahtumien tarina on onnistuttu tallentamaan unohtamatta alkuperäisiä lähtökohtia ja tavoitteita. Koen tärkeänä, että valokuvissa on havaittavissa tunteet ja elämykset.

4.6 Kuvien käsittely ja valinta

Oikea valotus, sommittelu ja rajausta takaavat sen, ettei kuvia tarvitse käsitellä jälkikäteen välttämättä ollenkaan. Jokainen kuva on yksilöllinen ja tästä syystä en lähtenyt muokkaamaan ja korjailemaan jokaista ottamaani kuvaa erikseen. Näyttelyyn valittavien kuvien kohdalla pyrin ainoastaan pieneen hienosäätöön kuten värien tasapainotukseen, kontrastien muokkaukseen mieluisempaan suuntaan sekä kuvien terävöintiin. Kuvien painoasetteluihin ja muokkauksiin minun ei tarvinnut ryhtyä sillä painopainossa hoidettiin nämä asiat puolestani.

Pauline von Bonsdorffin (Kuva, 2009, 38) mukaan mielikuvituksesta voidaan korostaa kolmea erityistä voimaa: se on kiinnittynyt maailmaan, ammentaa kokemuksia sekä viittaa ja viettelee eteenpäin. Taidedosetti-projektin kokemuksen myötä mielikuvat ja mielikuvitus olivat suuresti läsnä lopputyöskentelyssä, jossa piti tuhannesta kuvasta valita vain kymmenen parasta kirjaston näyttelyyn. Etenin fiilispohjalla ja valitsin mielestäni puhuttavimmat ja kerronnallisesti parhaimmat kuvat. Ongelmat olivat kuitenkin läsnä myös lopputyöskentelyssä. Monen itseni mielestä hyvän ja onnistuneen kuvan kohdalla sain kieltävän vastauksen kuvan julkaisemisesta näyttelyssä. Tämä oli harmillinen takaisku, mutta ongelma ratkaistiin valitsemalla tilalle toinen kuva. Korvaava kuva ei aina välttämättä ollut itselleni mieluinen valinta, mutta lopputulokseen oltiin kaikilta tahoilta tyytyväisiä. Näyttelyyn tulleet kymmenen kuvaa vedostettiin yksitellen Porin Rajala Shopissa A3 kokoisille kapalevyille.

5 PROJEKTIN TULOKSET

Onnistuneen projektin tärkein menestystekijä on hyvä projektipäällikkö. Projektipäällikkö vastaa siitä, että projekti valmistuu ajoissa, pysyy budjetissa ja lopputulos vastaa tavoitteita. Taidedosetti-projekti oli kokonaisuudessaan onnistunut projekti niin valokuvaajan osuuden puolesta, että itse kokonaisuudessaan täysin uutena projektina. Lopputuloksena syntyi käyttökelpoista ja projektia ilmentävää kuvamateriaalia, joka oli tärkeä osa projektin toteutusta.

5.1 Loppupalaute

Taidedosetti-projekti sai positiivisen vastaanoton ja palautteen. Sekä yhteistyötahot että yksittäiset ihmiset pitivät tämänkaltaista vanhuksille suunnattua uutta virikeprojektiä hyvin tärkeänä ja toiveita projektin säännöllisestä jatkuvuudesta pohdittiin. Itse olin tyytyväinen projektin tuloksiin. Oli hienoa olla mukana dokumentoimassa tärkeää tapahtumaa ja kuulla samalla henkilökohtaisesti kuinka kiitollisia palvelutalot ja erityisesti vanhukset olivat heille suunnatusta toiminnasta. Projektin vetäjä Lohiniva oli dokumentoinnin osalta tyytyväinen lopputulokseen. Olin myös alusta asti kiitollinen siitä, että minulle annettiin vapaat kädet ja luovuus kuvata parhaaksi katsomallani tavalla. Projektin mahdolliset huonot valinnat rajautuivat mielestäni vähäisiksi. Byrokratian puolella olisi järjestettävä koulutusta, joka lisäisi taiteen ja kulttuurin antamien mahdollisuuksien ymmärrystä hoitotyössä. Silloin tämän kaltainen projekti voitaisiin pitää jatkuvana (Lohiniva sähköposti, 6.5.2012).

6 LOPUKSI

Projektin päätyttyä tekijöillä voi olla mielessään ajatus miten olisi voinut toimia tai tehdä paremmin? Vaikka valokuvaaja tekee työnsä yksin, vaikuttavat muut hänestä riippumattomat projektiin liittyvät asiat ja henkilöt työn sujuvuuteen ja lopputulokseen. Yhteistyötahoja oli paljon, aikataulut eivät olleet kovin säännöllisiä ja saattoi-

vat muuttua lyhyessä ajassa ja vaikka viestintä oli välillä heikkoa, koen onnistuneeni tehtävässäni valokuvaajana.

Olen tyytyväinen lopputulokseen joka tuotti lähes tuhat onnistunutta valokuvaa Taidedosetti-projektin tapahtumista. Valokuvissa on nähtävissä kuva yhteisöstä, tarina kuvauspaikalta sekä katsojien eleiden ja ilmeiden kuvastama elämys esityksien aikana. Koen siis saavuttaneeni tavoitteeni vaikka kuvauspaikat ja ihmismäärä poikkesivat paljon toisistaan ja jokaisella kuvauspaikalla oli toimittava ja lähestyttävä eri tavalla. Ja mikä tärkeintä, projektin dokumentointi valokuvaamalla oli onnistunut ja kiiteltä asia.

Tulevaisuuden työtehtäviäni ajatellen oli mielenkiintoista olla mukana projektissa joka kesti suhteellisen kauan ja joka toteutettiin vapaaehtoisvoimin yhteistyössä monien eri yhteisöjen ja tahojen kanssa. Vaikka olen aikaisemmin kuvannut ihmisiä, kokemuksena Taidedosetti-projekti oli ainutlaatuinen ja opettava, sillä vanhusten kuvaaminen heidän omassa ympäristössään asetti alussa paineita, jotka projektin edetessä kuitenkin hälvenivät ja kuvaamisesta tuli luontevaa. Yhteisön ja ihmisten kuvaus tuntui luontevalta ja tulevaisuudessa olen taitavampi. Osaan ennakoida mahdolliset kompastuskivet, tiedän mitä olen tekemässä ja miten sen aion tehdä.

Valokuvaajan on osattava vastata kysymyksiin, mitä kuvaan, miten kuvaan ja miksi kuvaan. Alussa koin tässä asiassa paineita tilannekuvauksen osalta, mutta onnistuneen valokuvausprojektin ja lähemmän tarkastelun jälkeen osaan vastata edellä mainittuihin kysymyksiin paljon helpommin. Koen tuottaneeni mielenkiintoisia kuvia joissa näkyy kunnioitus vanhuksia kohtaan, iloisia hetkiä yhteisössä sekä kuvauspaikan tarina. Pidän tärkeänä oman osaamisen kehittymistä. Erilaiset projektit ja koulutukset opettavat eniten, mutta itsenäinen paneutuminen ja kiinnostus aiheeseen ovat tärkeitä. (Koskinen, 2005, 134-135).

LÄHTEET

- Aalto, Jussi. 1999. Kohteena ihminen. Kustannus Oy Taide. Helsinki.
- Berkun, S. 2006. Projektihallinnan taito. Helsinki: Readme.fi.
- Bonsdorff, Pauline. 2009. Mielikuvituksen voima: ruumiin ja runouden kuvat. Teoksessa L. Haaparanta. Kuva. Tampere: Tampereen yliopistopaino Juvenes Print Oy, 27-41.
- Cotton, Charlotte. 2004. The Photograph As Contemporary Art. Thames & Hudson Ltd. London.
- Dölle, Sirkku. 2004. Katse kameraan. Musta taide. Helsinki.
- Finlex.fi, Lainsäädäntö, Ajantasainen lainsäädäntö, Tekijänoikeuslaki
[<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1961/19610404> (Viitattu 18.3.2012)]
- Forsgård, Peter. 2004. Hyvä kuva! Viestijän valokuvausopas. Inforviestintä Oy. Tampere.
- Haaparanta, Leila. 2009. Kuva. Tampereen yliopistopaino Juvenes Print Oy. Tampere.
- Hannula, Mika. 2003. Kaikki tai ei mitään. Kriittinen teoria, nykytaide ja visuaalinen kulttuuri. Kuvataideakatemia. Helsinki.
- Hietaharju, Mikko. 2010. Kuuntele kuvaa, näkökulmia valokuvan tulkintaan. WSOYpro Oy. Porvoo.
- Hyypä, Markku T. 2005. Kulttuuri ja terveys. Edita Prima Oy. Helsinki.
- Koli, Antti. 2007. Digikuvaus & seniori. WSOYpro/Docendo-tuotteet. Jyväskylä.
- Koskinen, Jari. 2005. Kuvien takana. RPS-yhtiöt. Helsinki.
- Leskelä, Jouko. 2009. Tilannekuvauksen opas. WSOYpro Oy. Porvoo.
- Lohiniva, K. Kysymyksiä liittyen Taidedosetti-projektiin. Vastaanottaja: anna-emilia.eskola@student.samk.fi. Lähetetty 2.5.2012. Viitattu 6.5.2012.
- Ojala, Jaakko. 2006. Käden ja silmän lahja, kuvia ihmisistä. Eura Print Oy. Eura.
- Saraste, Leena. 1996. Valokuva tradition ja toden välissä. Musta Taide. Helsinki.
- Saraste, Leena. 2010. Valokuva –muisto, viesti, taide. Musta Taide. Helsinki.
- Seppänen, Janne. 2001. Valokuvaa ei ole. Musta Taide. Helsinki.

Suomen valokuvajärjestöjen keskusliitto, Finnfoto ry, Finnfoto.fi, Lomakkeet, Teoksen digitaalinen käyttö ja tekijänoikeus

[http://www.finnfoto.fi/files/kuvan_digitaalinen_kaytto_ja_tekijanoikeusluento.pdf (Viitattu 18.3.2012)]

Tietosuoja.fi, Oppaat, Valokuva ja yksityisyyden suoja henkilötietolain kannalta

[http://www.tietosuoja.fi/uploads/qw2kuu7_1.pdf (Viitattu 15.3.2012)]

Tuomisto A. & Uusikylä H. 1995. Kuva, teksti ja kulttuurinen näkeminen. Gummerus Oy. Jyväskylä.

TAIDEDOSETTI – PROJEKTIN SISÄLTÖ,

Tekstin laatinut projektipäällikkö Katariina Lohiniva

Satakunnan taidetoimikunnan projektirahoituksella tehty Taidedosetti toteutettiin kahdessatoista porilaisessa vanhainkodissa/palvelutalossa syksyn 2011 aikana. Projektin tavoitteena oli tarjota laitoksissa asuville vanhuksille virkistäviä taide-elämyksiä. Projekti koostui erilaisista, helposti liikuteltavista esityksistä, joissa kaikissa oli huomioitu osallistava ja vanhusta huomioiva näkökulma. Projekti käsitti useita kymmeniä käyntejä vanhainkodeissa ja/tai niiden osastoilla siten, että jokainen talo sai syksyn aikana yhteensä kahdesta viiteen erilaista esitystä.

Yhteistyökumppanit:

Palmgren konservatorio

Tanssikoulu Liisa Nojonen ja Pori Dance Company

Porin lukioden äidinkielen ryhmät

KA-TU –teatteri ry

Näyttelijät Heidi Rantakeisu ja Jarmo Salmi

WINNOVA

SAMK

TAIDEDOSETIN SISÄLTÖ

1. Musiikkiesitys

Musiikkiesitykset koostuivat kolmesta duosta: huilu ja fagotti, käyrätorviduo ja lauluduo. Mukana oli myös kaksi yhtyettä, jotka työstivät syksyn aikana ns. vanhan tanssimusiikin ohjelmistoa. Myös duojen kohdalla haettiin vanhuksille tuttua ohjelmistoa, jota vietiin osastoille noin kahdenkymmenen minuutin setteinä siten, että yksi keikka saattoi käsittää neljä-viisikin osastollakäyntiä. Yhtyeet tekivät kumpikin yhden tunnin mittaisen keikan ison van-

hainkodin salissa, jossa vanhuksia myös tanssitettiin. Esiintymistilanteisiin valmistauduttiin huolella ja korostettiin vanhuksen huomioimista ja kohtaamista aidosti ja läheisellä tavalla.

2. Runoesitys ”Runoja elämästä”

Runoesitystä varten Katariina Lohiniva laati ohjelmiston suomalaisen toive-runouden pohjalta. Sen pituudeksi tuli 45 minuuttia ja se käsitti elämänkaaren lapsuudesta vanhuuteen. Mukana oli rakkautta, huumoria, eikä lähestyvän kuolemankaan vääjäämättömyyttä kokonaan väistely. Esiintyjäryhmä oli tavallaan kolmiääninen: nuori nainen, keski-ikäinen nainen ja kypsä mies. Osa runoista esitettiin yhdessä tai vuorotellen. Mausteena käytettiin joitakin lyömäsoittimia ja tulipa yksi runo laulettunakin. Ennen ja jälkeen esityksen juteltiin vanhusten kanssa.

3. Klovniesitys

KA-TU – teatterin ryhmään kuuluvat kuusi nuorta toteuttivat ”Hurmaavat Leidiklovnit” esityksen pohjaten sairaalaklovni- perinteeseen. He vierailivat osastoilla noin vartin pituisilla käynneillä ja viihdyttivät vanhuksia asettumalla heidän joukkoonsa ja esittämällä hauskoja laulu- ja tanssinumeroita. Tässäkin yhteydessä otettiin erityisesti huomioon kohderyhmä. Haettiin selkeyttä ilmaisuun ja pohdittiin vanhuksen asemaa suhteessa klovniin. Ajateltiin olevan vanhukselle mieluisaa, kun joku on vielä ”höppänämpi”, kuin muistin ja aistien hiipumisen kanssa elävä vanhus.

4. Tanssiesitys

Pori Dance Company ja Tanssikoulu Liisa Nojosen erikoiskoulutusluokat muodostivat olemassa olevasta ohjelmistostaan sopivia koosteita esitettäväksi vanhuksille. Keskusteltiin myös improvisoidun tanssin osuudesta, mutta todettiin, että sen rakentamiseen tarvittaisiin erikseen aikaa ja resursseja. Vanhuksille tuotu ohjelmisto oli kuitenkin niin monipuolinen ja ilahduttava – nuorten tyttöjen raikkaista esityksistä ammattitanssijoiden huikeisiin ja ener-

gisiin numeroihin – että se toimi mainiosti näinkin. Jokainen kuudessa eri kohteessa toteutettu vierailu räätälöitiin kuhunkin hyvin erikokoiseen tilaan sopivaksi. Sisältö oli monipuolista, eri tanssilajeja käsittävää, eikä ohjelmaa haluttu kaventaa olettamalla, että vanhuksille sopisi esimerkiksi vain joku tietyn tyylinen musiikki.

5. Lukuviesti

Lukuviestin veivät Porin lukiot yhteistyössä äidinkielten-opettajien ja Katariina Lohinivan kanssa. Hän valitsi opettajien ja opiskelijoiden kanssa luettavaksi materiaalia, joka sopi sekä kuunteleville vanhuksille että lukevien nuorten opetus-ohjelmaan. Teoksiksi valikoitui muun muassa Juhani Ahon Rautatie, Ollin pakinoita, jopa runoja. Lohinivan valmentaessa nuoria hän tähdensi vanhuksen kohtaamista, ääni- ja artikulaatiotyöskentelyn vaatimuksia sekä hyväntuulista lähestymistapaa. Nuoret kävivät lukukohteessa pareittain ja kuulijakuntaa oli paikalla keskimäärin viisi vanhusta, mukana joskus myös hoitajia.

MUUTA

Projektia, sen valmistamista ja toteuttamista olivat mukana seuraamassa Winnovan lähihoitaja-aikuisopiskelijat opettajansa Susanna Liljan kanssa. Lilja otti Katariina Lohinivaan yhteyttä huomattuaan keväällä 2011 Satakunnan Kansa -lehdessä maininnan Taidedosetista. Katariina Lohiniva piti oppilaille aiheesta pari luentoa ja he olivat myös seuraamassa eri osa-alueiden harjoituksia ja esiintymisiä vanhainkodeissa. Katariina Lohiniva on käynyt oppilaiden kanssa keskusteluja koetusta ja saanut heiltä raportin omasta näkökulmastaan hankkeeseen. Katariina Lohiniva osallistui syyskuussa 2011 Satakunnan taidetoimikunnan ja SAMK:in järjestämään hyvinvointiseminaariin Kankaanpään kuntoutuskeskuksessa. Hän esitteli puheenvuorossaan Taidedosetti-projektin. Kommentin puheenvuoroon antoi Winnovan oppilas.

TAIDEDOSETTI-PROJEKTIN VALOKUVANÄYTTELYN KUVAT

